

Moralo wa Kabo wa EJF

Moralo ona wa Kabo

Environmental Justice Fund (EJF) e thehile Moralo ona wa kabo ka baka la mabaka a mabedi.

1. E reretsoe ho tataisa Komiti ea Dithuso ha e etsa qeto ya hore na ke mekgatlo efe e lokelang ho fumana tshehetso ho tswa ho EJF.
2. E fumaneha e le mohlodi wa sechaba e le karolo ea boitlamo ba EJF ba ho se pate letho, le ka sepheo sa ho hlakisa mokgwa wa tshebetso oo EJF e o sebedisang ho sebetsana le ditlhahiso, le hore na Komiti ea Dichelete e kgetha ba fumanang dithuso jwang.

Boitlamo ba EJF ba ho kenya letsoho ho faneng ka dithuso

EJF ke letlole la baitseki, bakeng sa baitseki. Re phela tumellanong le molao-motheo ona ka ho kenya tshebetsong mokgwa oa ho nka karolo ho etsweng ha dithuso moo diqeto tsa hore na ke mang ya fumanang tshehetso ya dithuso o etswang ke baitseki ba tswang lekaleng la toka ya tikoloho. Lebaka ke hobane re dumela hore EJF e lokela ho tataisoa ke batho feela ba tlwaelehileng ba nang le kutloiso e ntle ya maemo ao bakopi ba sebetsanang ho ona, le mathata ao ba tobanang le ona. Hape ke karolo ea boitlamo ba EJF ho beha matla a sebele a ho etsa diqeto matsohong a baitseki ba sechabeng.

Khiro le tshebetso ea Komiti ea Dithuso.

Ka hona EJF e thehile Komiti ea Dithuso (GC) e filoeng mosebetsi wa ho sebetsana le ditlhahiso le ho kgetha hore na ke mekgatlo efe e lokelang ho fumana tshehetso ya EJF. GC e kgethilwe ka mokgwa o bulehileng wa ho thaotha o ileng wa etsahala ka Phuptjane - Phupu 2022.(June-July) Phatlalatso e bulehileng e ile ya ntshwa mme komiti e nyenyane ya Boto ya EJF e ile ea sebetsa e le phanele ea khiro. Ho ya ka Melao ya Tshebetso e laolang GC, GC e ka ba pakeng tsa batho ba 3 le ba 7 ka boholo.

Dintlha tse ileng tsa hlokomelwa ha ho thehwa GC di ile tsa akarelletsa:

- Tlhokahalo ya ho netefatsa hore ditho tsohle tsa GC ke baitseki ba nang le boiphihlelo ba ho sebetsa ditaba tsa toka ya tikoloho le sechaba;
- Boitlamo ba ho netefatsa hore karolo e kgolo ya ditho tsa GC e sechabeng;
- Boitlamo ba ho etelletsa pele mantswe a basadi le bacha;
- Boleng ba GC bo nang le boiphihlelo mefuteng e fapaneng ya toka ya tikoloho (mohlala: merafo, metsi, polokeho ya dijo jwalo-jwalo);
- Boleng ba GC e entsweng ke batho ba tswang ho pholletsa le Afrika Borwa ho sa iswe tlhokomelo profinseng e itseng ka ho kgetheha;
- Boleng ba ho ba le batho ba nang le boiphihlelo ba ho tsamaisa mekgwa e menyenyane ya dithuso ka har'a GC;
- Tlhokahalo ya hore Motsamaisi e Moholo wa EJF a be ka hare ho GC ho hokahanya basebetsi,

Ditho tsa GC di sebetsa nako ya dilemo tse pedi, ka monyetla wa ho eketswa ha nako e fokolang. Mosebetsi wa bona ke wa boithaopo, ke hore ha ba lefellwe tsebeletso ya bona ho GC (le hoja ditshenyehelo tsa bona, tse kang ditshenyehelo tse amehang ho ya dibokeng, di lefella ke EJF).

Dintlha tsena hase tsona feela empa tshepo ke hore di fana ka kutloisiso e itseng ya hore na diqeto tsa ho kgetha di entswe jwang.

EJF e ikemiseditse ho ba le taolo e ntle mme Komiti ya Dithuso e sebetsa ho latela maemo a bolaodi boo e bo abetsweng ke Boto ya EJF. GC ya hajwale, e kgethilweng ka July 2022, e tjena:

1. Bulelwa Klaasen (Modula-setulo)
2. Taryn Pereira (Motlatsi wa Modula-setulo)
3. Lizeka Ntsikeni
4. Elton Thobejane
5. Samson Mokoena
6. Nolundi Luwaya
7. Lisa Chamberlain

Boitsebiso bo eketsehileng mabapi le semelo sa ditho tsa GC di ka fumanwa ho www.ejfundsa.org.za.

Mehato ya ho tshwaneleha

Hore ba tshwanelehe ho fumana tshehetso ho tswa ho EJF, bakopi e tlameha ho ba:

1. Mokgatlo kapa marang-rang;
2. O fumanehe sechabeng kapa ebe karolo ya sechaba seo e se sebeletsang;
3. O sebetse ka toka ya tikoloho; le hore
4. E be wa Afrika Borwa.

Seo EJF e thusang ka chelate ho so

Kutloisiso ya toka ya tikoloho

EJF e tshehetsa tshebetso ya toka ya tikoloho. Re amohela tlhaloso e pharaletseng le e mosa ya mantsoe 'toka ya tikoloho'. Mokgwa ona o tlisiswe ke ho hlokomela ho hokahana ha mathata a fapaneng, mme e bopa karolo ya boitlamo ba EJF ya kenyelletso. Re boetse re amohela mokgwa o kenyeletsang bohle e le karolo ea leano la tlhahlobo molemong oa ho itumella hore re tataiswe ke ditlhoko tse hlahiswang ke baitseki ba sechabeng.

Ka hona, EJF e ka tshehetsa mesebetsi e kang, har'a e meng, ntle le tatellano e itseng:

- Morafo;
- Matla le phetoho e nepahetseng;
- Boipuso ba lijo le temo;
- Metsi;
- Tshireletso ya Mawatle le Mabopo;
- Ditshila;
- Tshilafalo ya moya;
- Toka ya boemo ba lehodimo;
- Ecofeminism (merero e mabapi le kamano pakeng tsa tekano ya bong le tikoloho);
- Eco socialism (diporojeke tse kopanyang dikarolo tsa bososhiale le green politics, ecology le anti-globalization);

- Kabo ya naha;
- Kgoliso ya tsebo ya matswalwoa;
- Mekgwa e meng ya boiphediso e tshwarellang;
- Bophelo bo botle ba tikoloho;
- Phihlollo ya ditaba tsa tikoloho; le
- Ho kenya letsoho ha sechaba ha ho etswa diqeto mabapi le mehlodi ya tlhaho.

Lena ha se lethathamo le kwetsweng, mme re ka thabela dikopo tse amanang le ditaba tse kantle ho dibaka tsena haeba di ntse di wela ka har'a toka ya tikoloho.

Mesebetsi e ka tshehetswang

Mesebetsi yo EJJ e ka e tshehetsang e akarelletsa:

- Ketsahalo e kgethehileng (jwaloka boipelaetso, kopano kapa workshopo)
- Ho hlophisa, matsholo le mosebetsi wa bobuelli;
- Dipatlisiso tse etelletseng pele ke sechaba;
- Tseko ya Mekgatlo ya Sechaba;
- Thuto ya tikoloho ya sechaba; le
- Mehato ya ho matlafatsa mokgatlo

Lithuso tsa tshohanyetso

Rea utloisisa hore ka dinako tse ding ha ho kgonehe ho bolela dintho esale pele mme ka hona ho ka fanwa ka dithuso tsa tshohanyetso ho tshehetsa dikarabo tsa tlokotsi ya tshohanyetso le e sa lebellwang. EJJ e ela hloko ka ho kgetheha dikotsi tseo baitseki ba tobanang le tsona tseo ka dinako tse ding di boelang tlhokahalo ya kgato e potlakileng ho boloka motho a sireletsehile. Dikopo tsa dithuso tsa thuso ya tshohanyetso di etsetswa qeto ke komiti e nyenyane ya ditho tse 3 tsa GC, tse ikemiseditseng ho fana ka karabo ya kopo nakong ya dihora tse 48.

Boholo le bolelele ba dithuso

Dithuso tse kgutshwane tse tswang ho EJJ di ka nka dikgwedi tse 3, dithuso tse telele di ka nka dilemo tse 2. Ena ke tlhahlobo ya boemo ka bong, e laolwang ke, har'a tse ding, mofuta wa mofani wa thuso le mofuta wa thuso. Dithuso tsa maemo a tshohanyetso di na le nako ya dikgwedi tse 3 - 6.

Dithuso tsa EJJ di atisa ho ba dipakeng tsa R50 000 - R100 000. Boholo ba thuso bo amana le bolelele ba thuso, le seo ya fuwang a batlang ho se sebedisetsa dithuso. Dichelete tsa dithuso hangata di tla lokollwa ka mekgahlelo - hore na sena se sebetsa jwang ho tla buisanwa le ya fuwang thuso qalong ya thuso.

Mokgwa wa ho etsa kopo ya tshehetso o tswang ho EJJ

Mocha wa kopo o ka tsela e latelang:

MOHATO WA PELE: EJJ E NTSHA PHATLALATSO YA DITLHAHISO

Ka tlwaelo EJJ e tla ntsha phatlalatso bakeng sa ditlhaheho. Sena se ka etsahala ha nngoe kapa habedi ka selemo. Diphatlalatso di iswa hohle mme di tla fumaneha hape bonyane webosaeteng ya ya EJJ le social medieng.

MOHATO WA BOBEDI: BAKOPI BA LOKISA LE HO ROMELA DITLHAHISO

Hang ha bakopi ba qetile ho bala phatlalatsa ya ditlhaliso mme ba kgotsofetse hore ba a tshwaneleha ho etsa kopo, ba ka qala ho sebetsa ka ditlhaliso tsa bona. Haeba mang kapa mang a ena le dipotso boemong bona kapa a hloka thuso ya mofuta ofe kapa ofe mabapi le mokgwa wa kopo, Mohokahanyi ya Tshehetsang Baitseki wa EJP (Vuyolethu Mntonintshi) o a fumaneha hore a thuse. Ditlhalisodi di ka tlatswa inthaneteng websaeteng ya rona, kapa di tlatswe ka seqo di romelwe ho rona ka email kapa ka WhatsApp.

MOHATO WA BORARO: BASEBETSI BAA SEFA

Hang ha letsatsi la ho qetella ho fana ka ditlhaliso le fetile, basebetsi ba EJP ba sefa ditlhaliso tsohle. Ba hlahloba ho bona hore na bohle ba kentseng kopo baa tshwaneleha ho fumana tshehetso (ba sebedisa mehato ya ho tshwaneleha e hlalositsweng ka hodimo). Ba boetse ba netefatsa hore mokgatlo o jwalokaha o bolelwa. Sena se ka akarelletsa ho bua le batho bao mokgatlo o kileng wa sebetsa le bona nakong e fetileng le/kapa ho etela mokgatlo ka ho seqo. Ha tlhaliso e le kgolo, le mokgwa wa ho sefa eba o kenelletseng haholoanyane. Basebetsi ba EJP jwale ba fetisetsa ditlhaliso ho GC, hammoho le boitsebiso boo ba bo fumaneng ha ba sefa.

MOHATO WA BORARO: BASEBETSI BAA SEFA

Hang ha letsatsi la ho qetella ho fana ka ditlhaliso le fetile, basebetsi ba EJP ba sefa ditlhaliso tsohle. Ba hlahloba ho bona hore na bohle ba kentseng kopo baa tshwaneleha ho fumana tshehetso (ba sebelisa mehato ya ho tshwaneleha e hlalositsweng ka hodimo). Ba boetse ba netefatsa hore mokgatlo o jwalokaha o bolelwa. Sena se ka akarelletsa ho bua le batho bao mokgatlo o kileng wa sebetsa le bona nakong e fetileng le/kapa ho etela mokgatlo ka ho seqo. Ha tlhaliso e le kholo, le mokgwa wa ho sefa eba o kenelletseng haholoanyane. Basebetsi ba EJP joale ba fetisetsa ditlhaliso ho GC, hammoho le boitsebiso boobabo fumaneng ha ba sefa.

MOHATO WA BONE: KOMITI YA DITHUSO E HLAHOBA DITLHAHISO LE HO KGETHA BA TLANG HO FUWA DITHUSO

GC e hlahloba ditlhaliso tsohle le ho kgetha hore na ke mekgatlo efe e tla fumana thuso ya EJP.

MOHATO WA BOHLANO: BASEBETSI BA EJP BA BUISANA LE BAKOPI KAOFELA HO BA TSEBISA KA SEPHETHO

Basebetsi ba EJP tsebisa bakopi bohle sephetho. Moo ho kgonehang, re tla fana ka maikutlo a rona ho bakopi ba sa atlehang, empa hase maemong ohle moo ho tla kgoneha ho etsa sena (ho itshetlehile ka hore na ditlhaliso tse amohetsweng di kae).

MOHATO WA BOTSHELELA: BASEBETSI BA EJP LE BA FUWANG THUSO BA BUISANA KA DITLHOKO TSA TSHEHETSO LE HO SAENA TUMELLANO

Jwale basebetsi ba EJP ba dula fatshe le mekgatlo e kgethilweng ho tshohla hore na EJP e ka tshehetsa

mosebetsi wa bona ha molemo jwang, kamoo thuso e tla sebetsa kateng le se lebelletsweng. Tumellano e ngolwa fatshe ebe e saenwe ke EJJ le ba thuswang. Ba thusitsweng ba ka tswela-pele ka mosebetsi wa boitseki, ba tsheheditse ke EJJ.

Mehato ya ho etsa diqeto

Ditlahiso di hlahlojwa ka bobedi ka boleng ba tsona di le ding hape le kamoo di amanang le tse ding kateng. Lebaka ke hobane EJJ e na le dipheo tse itseng tse amanang le pokello ya rona ya ba fuwang thuso. Ka kopo hlokomela hore ditlahiso tse sa finyelleng e nngoe kapa tse ding tsa ditekanyetso tse na ha di qhelelwe ka thoko ha re ntse re sebedisa mokgwa ona o akaretsang.

Tlahiso ka nngwe e hlahlojwa ho sebediswa mehato e latelang:

1. Mosebetsi e sisintsweng ya mekgatlo e ntshetsa pele toka ya tikoloho jwang hape mosebetsi ye etla ama sechaba jwang?
2. Na tlahiso ye e bontsha boqapi bo ntlafatsang kapa boqapi ba dihlahiswa tse ncha?
3. Ke tekanyo efe ya tlhophiso le boikarabello ba demokrasi e teng mekgatlong? (Mekgatlo o hlophisitswe jwang, o nka diqeto joang, o tlaleha jwang sechabeng?)
4. Na basadi ba na le maemo a bohlokwa a matla ka mekgatlong?
5. Na morero/ketsahalo/letsholo le reretswe ho thusa basadi ka ho kgetheha? Haeba ho jwalo, jwang?
6. Na bacha⁴ ba na le maemo a bohlokwa a matla mekgatlong?
7. Na morero/ketsahalo/letsholo le reretswe ho thusa bacha⁴ ka ho kgetheha? Haeba ho jwalo, jwang?
8. Mekgatlo o hokahane jwang le dikarolo tse ding tsa lefapha la toka ya tikoloho (haeba ho le jwalo)? Mekgatlo ya balekane kapa bafani ba dithuso ba nakong e fetileng ba re'ng ka mekgatlo?

Ho ekelletsa moo, GC e tla ela hloko dintlha tse latelang ha e etsa diqeto ha e nka ditlahiso e le sehlopha:

9. EJJ e batla ho tshehetsa motswako wa di-CBO tse seng di ntse di thehilwe le tse ncha. Re ikemiseditse ho sebedisa boholo ba tekanyetso ya rona ya ho fana ka thuso ya chelete mekgatlong e seng e ntse e e-na le nako e sebetsa, e na le botsitso le yeo bonyane e seng e iketseditse tlaleho e itseng. Kutlwisiso ke hore mekgatlo e jwalo e na le monyetla o motle ka ho fetisisa wa ho phethahatsa mehopollo ya yona ka katleho mme kahoo e tsamaisana le ya toka ya tikoloho. Mokgwa ona o boitse o thusa EJJ ho sebedisa mokgwa wa ditshupiso ka ho kopa dibapadi tse seng di ntse di le teng lekaleng la toka ya tikoloho ho netefatsa botshepehi ba motho ya ka fuwang thuso. Ka nako e tshwanang, EJJ e ela hloko hore marang-rang a seng a ntse a le teng e ka ba a ba seng ba iphumane ka ho fetisisa mme ka dinako tse ding a sebetsa ho thibela seabo sa bohlokwa se tswang mekgatlong e mecha, kapa mekgatlong e teng e se nang marang-rang hantle. Ka lebaka leo, re ikemiseditse ho sebedisa karolo ya tekanyetso ya rona ya ho fana ka thuso ya chelete ho mekgatlo e mecha le/kapa e ka thoko. Sena se nolofalletsa EJJ ho bula menyetla ya hore ba "salletseng morao" ba ka "kena" lekaleng la toka ya tikoloho.
10. EJJ e ka thabela ho tshehetsa mekgatlo e sebetsanang le letoto la ditaba tse fapaneng tsa toka ya tikoloho, ho ena le ho tsepamisa maikutlo sebakeng se le seng feela. Mohlala: merafo.
11. Re leka ho netefatsa hore dithuso tsa rona ha di a lebiswa sebakeng se le seng feela sa Afrika Borwa.

12. Dithuso tsa EJF ka nako leha e le efe di tla fapana ka bolelele. Lebaka ke hobane re nahana ka dikopo bakeng sa eng kapa eng ho tloha diketsahalong (tse hlohang thuso e kgutshwane) ho isa matsholong le ho matlafatsa mekgatlo (e hlohang thuso ka nako e telele), le hobane re leka ho fana ka tshehetso e nang le moelelo ka hohle kamoo re ka kgonang ka tekanyetso e fokolang.
13. Hobane re lumela ho fana ka tshehetso hammoho le thuso ya chelete, mohlala wa rona wa ho fana ka dithuso ke o hlohang disebediswa bakeng sa EJF jwalo ka mokgatlo. Ha re itlama ho tshehetsa mokgatlo, re batla ho etsa bonnete ba hore re kgonang ho phethahatsa boitlamo boo ka nepo. Sena se bolela hore re ke ke ra sebedisa sehlopha sa rona se senyenyane sa basebetsi ka thata ho feta tekano, mme re lokela ho ela hloko palo yohle ya dithuso tseo re di etsang.

Ho laola kgohlano ya dithahasello

Ho bohlokwa haholo hore EJF e sebetse ka botshepehi mme e nkuwe e le mokgatlo o tshepehang. Re ikemiseditse ho qoba dikgohlano leha e le dife tsa dithahasello moo re ka kgonang, le ho sebetsa ka thata ho fokotsa le ho laola ka boikarabelo kgohlano efe kapa efe e ka bang teng moo e ke keng ya qojwa. Boemo bo bong boo ho ka hlahang kgohlano ya dithahasello ho bona ke haeba mokgatlo oo setho sa GC e leng setho sa oona, o romela tlhahiso ho EJF.

Pele GC e thehwa, re ne re phehisana kang ka hore na re tla hloka ho thibela mokgatlo ofe kapa ofe oo setho sa GC e leng setho sa oona hore se ka fana ka tlhahiso. Leha ho le jwalo, re ile ra dumela hore sena e tla be e le tshitiso e kgolo, hoo e leng baitseki ba fokolang haholo ba sechaba ba ka batlang ho ba ditho tsa GC haeba e ka tla ka tahlehelo yeo bakeng sa sechaba sa habo bona kapa mokgatlo.

Re ne re sa batle ho inehela tabeng ya ho ba le baitseki maamong a matla a ho etsa diqeto ho EJF. Ho ba mokgatlo o kgannoang ke baitseki ke kgubu ya seo re leng sona, ke ka lebaka leo re amohetseng mokgwoa ona wa ho fana ka dithuso tsa kopanelo.

Ka lebaka lena, mokgatlo ofe kapa ofe o lokolohile ho etsa kopo ya thuso, ho sa tsotelehe ho nka karolo ha setho sa bona ho GC. Leha ho le jwalo, setho seo sa GC se tlameha ho itokolla dipuisanong tsohle tsa GC mabapi le kopo yeo.

Rea hlokomela hore mokgwa ona ha o fedise ka ho feletseng kgohlano e ka bang teng, ha ba fa monyetla o fetang wa bakopi ba bang. Ho lwantsha sena, re ikemiseditse ho sebedisa mokgwa wa kopo o fumanehang habonolo le o pepeneneng. Sena ke karolo ya hore na ke hobane'ng ha re sa pata letho ka mokgwa oa ho etsa diqeto o sebediswang ke GC, le hore na ke hobane'ng ha Moralo ona wa Kabo ya Dithuso o fumaneha phatlalatsa.

Tlhahlobo ea Moralo wa Phano ya Dithuso

EJF e ikemiseditse ho shebisisa kamehla mesebetsi le mekgwa ya rona ya ho sebetsa. Moralo ona wa Kabo ya Dithuso ke tokomane e phelang e tla hlahlojwa khafetsa ke Boto, bonyane dilemo tse ding le tse ding tse pedi, tumellanong le Leano la EJF, le Moralo wa Tekolo le Tlhahlobo.

